

SCOLA ROMANA.

Foia pedagogica si didactica

pentru interesele institutelor de cultura si ale organelor acestora.

Edata si redigata de

BASILIU PETRI.

Ese odata in septemana, Vineri'a. Pretiulu pe unu anu 5 fl., pe diumetate 2 fl. 50 cr. — Pentru insertiuni: câte 5 cr. de siru si timbrulu.

Sabiuu, 12 Augustu v. 1877.

Prenumeratiunile si corespondintiele sunt a se adresá la: Redactiunea „Scólei romane“ ia Sabiu (Hermannstadt, Nagy-Szeben) franco.

Invetiatoriulu se studieze neincetatu.

In mai multe rënduri amu pretinsu in fói'a acést'a, cá invetiatoriulu se lucre neincetatu la întregirea seau completarea cualificatiunei sale. Astadi ni-amu propusu a tractá acésta cestiune mai in specialu, aratandu

I. necesitatea,

II. modalitatea
cualificatiunei de sene a invetiatoriului.

I.

Este necesar, cá invetiatoriulu se studieze neincetatu, si anume din urmatóriele motive:

1. In cultura si sciintia nu este stare pe locu, ci seau inaintare, seau mergere indereptu. Caus'a este usioru de intielesu. Memori'a nóstra adeca este o mare dómna. Ea se încérca necurmatu a se „scuturá“ de intipuirile si adeveturile, ce i-amu impusu spre pastrare seau conservare.

Unii psihologi esplica fenomenulu acést'a dîcundu, ca fia care iutipuire, impriuandu-se in memoria, produce in sufletulu nostru o urma, carea fiindu la inceputu puçinu marcanta, se vindeca usioru, — intipuirea se uita. Cu câtu intipuirea se repetiesce mai de multe ori, cu atátu urm'a se face mai adunca, intipuirea devine mai durabila. Acestu scopu se ajunge prin studiare continua; càci studiandu, nunumai profitamu nóue intipuri, ci repetîmu totu odata si intipuirile de mai inainte; acestea se imprima cu atátu mai aduncu in memori'a nóstra, ér intipuirile nóue, assimilandu-se cu cele vechi, se consolidéza si ele cu atátu mai bine. De aici se esplica totu odata, pentru ce ómenii, cari studiéza necurmatu, remanu ageri la minte pana la cele mai adunçi betranetie, pre candu din contra cei ce încéta de a mai studiá, devinu stupidi, nauçi.

2. Invetiatoriulu are de-a face in scóla cu copii, va se dîca cu ómeni neinvetiati, făcia cu cari elu trece dreptu oraclu de invetiatura si intielectiune. Cátu de aprópe este pentru elu deci pericolulu de a deveni unu omu iuchipuitu si pedantu, pericolu, de care-lu

póte scapá numai studiulu seriosu si neintreruptu, cu atátu mai virtosu, cu câtu:

3. Cultur'a, carea a primitu-o invetiatoriulu in institutulu pedagogicu, nu este completa, terminata; elu a primitu acésta cultura numai in sperantia si cu invatiunea de a o completá insusi prin studie ulterióre.

4. Invetiatorulu se studieze si cu privire la metodulu invetiamentului. Preparandulu invétia in institutulu pedagogicu unu metodu óre care pentru fiacare obiectu de invetiamentu; acelu metodu elu 'lu cunósee in teoria câtu se póte mai de-ameruntulu, ba se deprinde puçinu si in aplicarea lui. Inse unu metodu, ori câtu de bunu si rationalu se fia, devine mechanicu, de cumu-va invetiatoriulu nu va cugetá si meditá asupra lui, pururea reformandu-lu si emendandulu. Fia-care metodu pórtu in aplicatiune unu timbru individualu, — timbrulu personalitatii invetiatoriului, ce-lu pune in praxa. Se adeveresce si aici dis'a strabuna: „Candu doi facu un'a, nu e totu un'a.“ Pentru cá inse metodulu se fie espressionea personalitatii invetiatoriului, este neaperatu, cá invetiatoriulu se aplice metodulu cu consciintia, cu precugetare, ér nu numai mechanicu, cá o masina mórtu. De aici urméza éراسi, cá invetiatoriulu se studieze pururea, se-si nobiliteze spiritulu si personalitatea prin studie serióse si continue. — Afara de acést'a metodulu cautu a se acomodá strictu dupa personalitatea scolariloru. Spre acestu scopu se cere, cá invetiatoriulu se nu inceteze a studiá natur'a scolariloru si efectulu metodului asupra fia-carui elevu in parte, pururea intrebandu-se: „Pentru ce acést'a este asia si nu alt-mintrea?“

5. Invetiatoriulu inse se studieze si cu privire la educatiunea din scóla. Educatiunea, sub care intielegemu aici si instructiunea, este o afacere importanta si vasta si depinde dela o multíme de impregiurari si conditiuni, cari tóte trebue se fia bine cunoscutu invetiatoriului, déca voiesce a le aplicá cu óre care probabilitate de reusire. Se cere dela invetiatoriu o judecata matura, o petrundere agera si multa esperintia. Spre acestu scopu elu éراسi trebue se studieze; se studieze cu pén'a in mana opuri si scrieri pedagogice, se studieze

aplecările copiilor, dar se studieze și vieți'a poporului, că se cunósca trebuințele și aspirațiunile acestuia și se póta dá educațiunei și instrucțiunei o direcțiune practica.

6. Dar activitatea invetiatoriului nu se marginesce numai între cei patru pereți ai scólei. Traindu în midiloculu și pentru binele poporului, fiind nu numai „invetiatoriu poporalu“, ci în acelasi tempu și „invetiatoriulu poporului“, elu se va nevoi neincetatu a luminá pre acestu poporu și a-i arată de o parte vitiurile, ce rodu la vietí'a sa, de alta parte virtutile, prin cari 'și póte asigurá o esistintia mai demna și mai ferice. Dar cumu va poté luminá pre alții invetiatoriulu, carele însusi este lipsitu de lumina? Deci și din acestu punctu de vedere invetiatoriulu trebuie se studieze neincetatu, și se nu iute, ca cu câtu va folosí mai multu poporului, cu atátu și poporulu i va fi mai recunoscatóriu, 'lu va iubi și stimá. —

7. În fine invetiatoriulu trebuie se studieze cu totu deadinsulu și pentru aceea, pentru ca, traindu în midiloculu poporului „neinvetiatu“, elu este în pericolu de a se rustici cu totulu. Celebrulu Guizot dice în privinti'a acést'a fórte frumosu: „Invetiatoriulu este avisatu a vietíui într'unu cercu inferioru, și totusi cautá se-si pastreze unu sufletu sublimu, pentru cá se nu se lipsésca de acea demnitate în caracteru și portare, fora de care nu-si va poté câstigá respectulu și increderea familieloru.“

De altmintrea pentru invetiatoriulu, carele-si iubesc cu credintia chiamarea sa, inaintarea în cultura este unu lucru, ce de sene se întielege.

II.

Incátu pentru modulu cumu se se faca acést'a, observamu din capulu locului, ca aci nu póte fi vorb'a numai de cultur'a científica. Adevératu, ca face onóre statului invetiatórescu, candu unii din membrii sei reusiescu a-si însusi o cultura mai înalta; se nu uitamu inse, ca invetiatoriloru poporali în genere li lipsescu conditiunile necesarie, póte și tempulu și poterea pentru studie mai înalte. Si déca totusi unulu seau altulu ar alunecá pe calea acést'a, rezultatulu nu póte fi, decâtu încordare de giaba, instrainare de catra chiamarea propria, disgustu pentru nereusirea studieloru întreprinse, și în urma aspirațiuni nerealisabile dupa positiuni mai înalte.

Amu mai disu și cu alta ocaziune, ca cultur'a invetiatoriului este parte universalá, parte specialá, adeca pedagogicá. În privinti'a celei de antáiu invetiatoriulu trebuie se posidéa atât'a cultura, câta se cere neaperatu, spre a predá cu succesu tóte obiectele de invetiamentu prescise pentru scól'a poporalá; ér ce privesce cultur'a pedagogicá, invetiatoriulu trebuie se fia la înaltímea pedagogiei de astadi și se cunósca totu odata și productele mai importante de pre terenulu pedagogicu, didacticu și metodicu.

Midilócele spre a-si procurá cultur'a acést'a suntu urmátóriele:

1. Vietí'a însasi. Fia-care omu face pe fia-care dí, ba pe fia-care óra esperintie nóue. Spre acestu scopu nu se cere decâtu atentiúne vie și o privire agera, insoçita de nevointí'a de a se și folosí de cele observate.

2. Conversarea. Esperinti'a propria adeca nu este de ajunsu, ci se mai cere și esperinti'a altora; acést'a se câsciga prin conversare. Si cu cine se converseze invetiatoriulu? În prim'a linia cu individi de aceeași chiamare, — cu colegi. Colegi voru fi totu de-aun'a în apropiare; invetiatoriulu va prinde ocaziunea spre a-i cercetá, a li cercetá și scól'a și a-si impartasi împrumutatu esperintiele facute. Se întielege de sene, ca aceste visite se voru face în díle libere, candu se nu patímésca scól'a propria. — Invetiatoriulu inse va conversá și cu preotulu seu, carele cá directoru localu este chiamatu a spriginí pre invetiatoriu în totu modulu.

3. Conferintiele invetiatóresci (a se vedé „Scól'a Romana“ Nr. 26 din anulu acést'a!)

4. Lectur'a. Cultivarea de sine este imposibila fora lectura. Lectur'a inse presupune carti bune și alese, prin urmare și midilóce de ajunsu spre a le procurá. Éca pentru ce se cere neaperatu, cá fia-care invetiatoriu se aiba o esistintia asigurata, încátu se nu fia silitu a se întrebá, cu ce se traésca de astadi pe mâne, ci în totu anulu se-si póta procurá incái o fóia pedagogicá și — pre langa cartile necesarie la invetiamentulu din scóla — incái unu opu-dóua din alte ramuri ale sciintiei omenesci. Multu bine potu face în privinti'a acést'a asoçiatiunile invetiatoriloru cu scopu de a infintiá societati de lectura, cari potu procurá și carti mai scumpe. Repetimu inse și la loculu acést'a, ca. cartile trebuescu nunumai procurate, ci și cetite și — studiate.

5. „Nulla dies sine linea“, adeca nici o dí fora a scrie ceva. Ce?

a) Invetiatoriulu va ceti cu pén'a în mana, cu scopu de a-si face escerpte interesante din cartile și foile cetite.

b) Se va prepará în scrisu pentru fia-care óra de propunere. Vai de scolarii, invetiatoriulu carora crede, ca póte fi și fora de acést'a preparatiune! Chiar și invetiatoriulu celu mai cualificatu și mai expertu incái are lipsa incái a-si schitiá procesulu lectiunei și exemplele necesarie.

c) Va portá o carte de notitie asupra esperintieloru facute la invetiamentu în ori ce privintia.

d) Va elaborá temele date de conferinti'a invetiatoriloru seau de autoritatile scolarie. Bife ar fi a se escrie din candu în candu și teme cu premiu. Adevératu, ca nu toti invetiatorii potu obtiené premiulu scrisu; inse concurentii nepremiati au profitulu realu de a fi medítatu mai aduncu asupra cestiunei respective, ceea ce promovéza fórte multu cultivarea de sene.

6. Esamenale de cualificatiune. Pentru cá invetiatorii tineri dupa absolvirea institutului pedagogicu se nu cadia in nepasare, s'au introdusu esamenale de cualificatiune. Adevratu ca ele nu suntu unu midilocu de cualificatiune propria; suntu inse unu indemn u spre acést'a, si nu ar stricá, candu ele s'ar repeti si mai târdiu intr'o forma seau alt'a.

7. Cursurile suplementarie. La noi cursurile acestea s'au introdusu din oficiu. In alte tieri invetiatorii unui tienutu se grupéza de sene pre langa unu colega mai cualificatu, rogandu-lu a tiené cu ei unu cursu d. e. din fisica, desemnu seau din altu obiectu de invetiamentu, ceea ce firesce merita tóta recunoscenti'a.

Referatu generalu

despre activitatea „Reuniunii invetiatorilor romani Selageni“ in anulu 1876/7, compusu si cetitu in adunarea generala tienuta in 15 Maiu in comun'a Bocsia-romana de vice-presiedintele Gav. Trifu.

(Fine.)

Asia stá reuniunea nóstra cu detorasii ei. In daru se aducu din partea reuniunii decisiuni, cari usioréza respunderea taxeloru restante, impartindu-se sumele solvinde in rate mai mici, cáci cei-ce nu solvescu multulu, nu voru se solvéscá nici puçinulu. Deci mesure energiöse, onorata adunare generala, cáci altucumu nu ajungemu la scopu!

La provocarea presidiului, cá cercurile se desvólte mai n'are activitate intru incassarea taxeloru restante, intr'unu cercu se aduse decisiunea puçinu pre-cugetata: „cá membrii nu voru solvi, pana nu voru scí de siguru, potu-se ei óre mentui de solvire in fondulu de pensiune a statului, cáci ei nu suntu in stare a solvi in dóue fonduri.“ Éca éra unu pretextu pentru a nu solvi, — cadiutu cá din ceriu! Éca éra apa pe mór'a acelor'a, cari nu voiescu se solvéscá! Déca amu cercá de a menuntulu, amu affá, — sum aprópe convinsu despre acést'a, — cá multi dintre acei membri, cari au adusu decisiunea acést'a, suntu detori cu sume mari de taxe restante, si ca n'au solvitu pana acumu seau nimica seau fórté puçinu. Intrebu acumu, pentru-ce n'au solvitu respectivii, pana-ce n'a esistatu inea fondulu de pensionare alu statului? Multi, ba cei mai multi nu solvescu nici acumu in fondulu de pensiune alu statului. Pentru-ce nu solvescu dara taxele, cu cari suntu detori reuniunii nóstre? Apoi se nu perdemu din vedere nici aceea impregiurare, cá atátu in intielesulu legiloru sustatatórie, cátu si in cela alu ordinatiuniloru guvernului diecesanu invetiatorii au se infintieze reuniuni invetiatoresci. Aceste reuniuni nu se potu sustiené fara de óresi-cari spese. Platescá dara respectivii seau nu in fondulu statului, la tóta intemplantu voru avé se respunda taxe mai mari seau mai mici, dupa impregiurari, si cá membrii unei reuniuni invetiatoresci. Afara de acést'a trebuie se cugétamu si la aceea, cá multi dintre noi, atinsi de vitra-

gimea sortii, potu se aiba lipsa de ajutoriu rapede; dela statu respectivulu póte obtiené ajutoriu pe calea protectiunei poternice, dar' numai din gratia; dela reuniune inse, fiindu membru, are dreptu se pretindia ajutoriu si-lu va si obtiené fora amanare.

Totu asia de reu cá cu taxele stamu si cu cametele capitalieloru elocate; unu singuru detorasiu, Lazaru Flore din Giurtelecu, le solvesce regulatu. Comitétulu centralu alu reuniunii, pertractandu acést'a cauza, decise, cá respectiviloru se li-se dóe tempu de solvire pana in diu'a de S. Mihaiu anulu curentu. Acést'a otarire a comitetului centralu ascépta aprobarea onoratei adunari generali. Façia cu greutatile, cari se ivescu la incassarea cameteloru dupa capitalele elocate, nu este fara de temeiu acea parerea, ca ar fi póte mai cu scopu, a depune capitalele reuniunii la cutare cassa de pastrare de renume bunu, seau a le preface in papire de valóre. Binevoiéscá onorat'a adunare generala a luá acést'a parere in consideratiune si a decide asupra ei!

Acést'a este starea averei materiale a reuniunii nóstre. In adeveru — puçinu favoritória, onorata adunare generala!

Comitetulu centralu alu reuniunii tienù estu-tempu duóe adunari in Símleulu Silvaniei. La cea d'antáiu din caus'a vitregimei tempului se presentara atátu de puçini membri, in cátu nu se potura aduce decisiuni valide; dreptu aceea acést'a adunare se prefacù in conferintia confidentiala, discutandu trebile si interesele reuniunii. Protocótele adunariloru cercuale, incurse pana atunci la presidiu, fura concrediute presidiului spre pertractare. Adunarea a dóu'a a comitetului centralu se tienù la 10 ale lunei curente. La acést'a adunare a comitetului membrii se presentara in numeru frumosu si se statori program'a adunarii generale, se facura, pe cátu se potura între impregiurarile actuale, dispusetiuni relative la provederea membriloru reuniunii la adunarea generala, se scrutá cass'a si se cerù deslucire dela cassariu despre starea capitalieloru elocate.

Atát'a despre activitatea comitetului centralu alu reuniunii.

Oficialii reuniunii si-au facutu detorinti'a; numai in contra cassariului reuniunii 'mi venira óresi-cari banueli, ca nu desvólta destula energia in favorulu averei reuniunii. In urm'a acést'a cassariulu reuniunii numai decátu fù provocatu din partea presidiului, cá se se presenteze inaintea lui cu banii din cassa d'impreuna cu ratiociniile. Cassariulu se presentá fora de amenare, i-se scrutá cass'a si tóte se aflara in ordine. Ce se tiene de activitatea lui in favorulu averei reuniunii, dupa esplicatiunile date de elu si dupa impregiurarile bine-cunoscute acestui presidiu si onoratei adunari generale, presidiulu nu-i potù face nici o imputare, cáci puçinu se potea face in favorulu averei reuniunii si pre-langa cea mai energiösa procedere a cassariului din caus'a nepasarei membriloru.

In fine cu dorere sincera trebuie acestu presidiu se aduca la cunoscinti'a adunarei generale, ca confratele si colegulu nostru membrulu „Reuniunei invetiatoriloru Selageni“ Ioanu Gliga, invetiatoriu in Valcaulu-romanu din cerculu Valcaului, a repausatu. Fia-i tierin'a usióra! Afe dupa sarcinele cele grele, cari suntu impreunate cu statulu invetiatorescu, pace si fericire in aceea lume, unde sarcinele suntu usióre, ér' pacea si fericirea eterne!

Presidiulu a provocatu cerculu, se relatiuneze asupra starei materiali a repausatului, cá in casu de lipsa se se póta face dispositiuni pentru ajutorarea veduvei si a copiiloru orfani.

Si acumu 'mi depunu referatulu pe més'a onoratei adunari generale, cerendu dispositiunile sale in cauzele atinse mai susu, si acceptandu judecat'a sa asupra conducerei afaceriloru reuniunei.

Bocsi'a-romana 15 Maiu 1877.

Scólele romane in lupta pentru esistinti'a loru.

1. Scól'a romana din Rocna-vechia (distr. Nasaudu).

(Fine.)

Subscrisulu senatu scolasticu confes., care dupa lege representa scól'a confes. gr.-cat. de aici, si care cá atare in tenórea obligamentulu moralu si legalu are chiamarea a aperi din tóte puterile interesele, bunulu si averea acestei scóle, este de firma convingere, cumu-ca acésta scóla a devenitu pe calea cea mai legala in posesiunea si proprietatea edificiuului din cestiune, cumu-ca prin urmare acestu edificiu este proprietatea privata a scólei conf. gr.-cat. de aici si cumu-ca in ce privesce a se alterá acestu titulu de dreptu si respective a se luá acestei scoli proprietatea sa privata, numai pe calea legi se póte decide. Asemenea este de firma convingere subscrisulu senatu scolasticu confes., cumu-ca legile in valóre nu facu deosebire intre individi, corpuri morale, fundatiuni si institutiuni publice recunoscute cá atari de legale in ceea ce privesce averea, bunulu seau proprietatea loru privata, si astfelu si scól'a confes. gr.-cat. de aci stá sub scutul acelu legi, dupa cari proprietatea sa privata nu i se póte detrage pe alta cale, decâtu pe calea legi, si respective pe calea politico-administrativa numai cu invederat'a violare a acestoru legi se póte despoiá de proprietatea s'a privata.

„In respunsulu nostru din 20 Oct. 1876, Nr. 31 totu la ordinulu judelui cerculu de aici din 18. Oct. a. c. Nr. 1515, prin care cu provocare la emissulu in ministeriu reg. ung. de cultu si instructiune publica din 10 Oct. a. c. Nr. 21180 s'a demandatu subscrisului senatu scolasticu conf. de a goli edificiuulu scólei conf. gr.-cat. si in tempu de 14 díle a-lu transpune inspectorelui scolasticu reg. din comitatulu Bistritia-Nasaudu spre scopulu inlocuirii unei scóle poporale de statu, am aretatu impregiurările desfasiurate mai susu, adeca,

cumu-ca edificiuulu din cestiune este proprietate privata a scólei confessionale gr.-cat. de aici, declarandu totu o data, cumu-ca acésta scóla de buna vóia nu se póte lapedá de proprietatea sa privata. Mai incolo a declaratulu subscrisulu seánatu confessionalulu, ca sustiene ofertulu datu prin conclusulu din 13 Augustu a. c., prin care spre scopulu inlocuirii unei scóle poporale de statu infintiande pentru pruncii de scóla ai minariloru din Rocna-vechia, voiesce a lasá diumetate din edificiuulu principalu. — Acésta declarare o sustiene si acumu subscrisulu senatu scolasticu confessionalulu din acelu motivu, cá pe de o parte se se satisfaca si intentiunei pentru infintiarea unei atari scóle, ér' pre de alta parte, se póta fi inlocuita in odaile din deretu, adoptate acumu spre acestu scopu, si scól'a confessionala, apoi cá cealalta diumetate din edificiuulu principalu se aduca ceva venitu la fondulu scol. conf. gr.-cat. spre scopulu rebonificarii speselor avute cu adaptarea.

— Subscrisulu senatu confessionalulu scolasticu gr.-cat. crede, ca Escelenti'a Vóstra nu aveti cunoscintia deplina despre starea lucrului, cáci altfelu nu potemu presupune a fi cu modu de a se ordiná, cu calcarea legiloru positive, luarea unei proprietati, precumu este scól'a nóstra conf. gr.-cat., numai pe calea politico-administrativa. Ba inca, ce ne dóre mai multu, judele procesualu de aici, care a tienutu unele odai din edificiuulu principalu in chiria pre tempu determinatu, a si transpusu nu numai acele odai din edificiuulu principalu, ci si celelalte tóte, adeca edificiuulu intregu, inspectorelui de scóla reg., — ér' pre scolarii gr.-cat. de odata si pre invetiatori i-a scosu cu forti'a din localulu scolasticu si de atunci încóce scól'a confessionala gr.-cat. a incetatu cu totul.

„Escelenti'a Vóstra! dupa convingerea subscrisului senatu scolasticu, unu atare actu nu póte fi decâtu unu abusu de puterea oficiulu, o violentia publica in dreptulu de proprietate privata, si pentru acést'a nici pre departe nu potemu crede a se fi intemplat cu consimtiementulu Escelentiei Vóstre. Este incredintiatu subscrisulu senatu scolasticu, cumu-ca suntu factori, cari din diverse interese lucra la ruinarea poporulu romanu fostu granitariu din acésta comuna, si acestoru factori avemu a atribuí si tendinti'a de a se despoiá scól'a conf. gr.-cat. de aici de proprietatea sa privata pre o cale, ce e diametralu opusa cu legile positive garantate prin constitutiunea regatulu Unguriei pentru toti civii, corporatiunile morale, fundatiunile si institutiunile publice, fora deosebire de nationalitate, confessiune, rangulu seau dignitate, si pentru acést'a subscrisulu senatu scol. confessionalulu, cu provocare la scutul acestoru legi, indrasnesce a apelá la cunoscutulu simtiu de dreptate alu Escelentiei Vóstre si deodata a se róga cu supunere, cá Escelenti'a Vóstra luandu in consideratiune pre deoparte dreptulu de proprietate privata a scólei confessionale gr.-cat. de aici la edificiuulu din cestiune, ér' pre de alta-parte aceea impregiurare, ca in casu, candu o ar' sustiené dispositiunea fortiata a judelui

procesuale, scól'a confes. gr.-cat. de aici, la care concurgu peste 182 scolari curenti, ar' trebui se inceteze cu totul din lips'a altui localu corespondietoriu, precandu pruncii de scóla ai minariloru de aici, pentru cari este a se infintia scól'a popularia de statu, suntu abia a patra-parte fačia cu pruncii de scóla gr.-cat., unu evenimentu ce in intregu raionulu fostului regimentu granitariu romanu in Transilvani'a, ba potemu díce in intregu regatulu Ungariei nu se intemplá, si care evenimentu ar' produce o indignare generala si ar' dá ansa si la interpretari si deduceri in nefavorulu inaltului regimu, se binevoiesca a contramandá dispositiunea emanata sub datulu din 10 Ottobre a. c. Nr. 21180 si sub datulu din 7 Novembre a. c. Nr. 26215 si a sustiené scól'a nóstra confessionala gr.-cat. in dreptulu ei de proprietate privata la edificiulu din cestiune, la care ne mai luamu libertate a mai adauge, cumu-ca pentru scól'a popularia de statu se póte cladí unu edificiu corespondietoriu, pentru care pamentulu de lipsa comun'a politica 'lu póte dá chiaru in piatia, seau la casu de lipsa subscrisulú senatu scolasticu confessionalu gr.-cat. se dechiara a-lu oferí din gradin'a edificiului susu numitu in frontu cu strad'a principala de catra piatia.

Din siedinti'a senatului scolasticu confessionalu gr.-cat., tienuta in comun'a opidana Rocn'a-vechia in 15 Nov. 1876.

Presidintele:

Clementu Lupsiai m. p.,
parochu gr.-cat.

Notariulu siedintiei:

Silvestru Muresianu m. p.

Acestu recursu s'a respinsu prin resolutiunea inaltului ministeriu de culte si instructiune publica de dto Budapest'a 4 Martiu 1877, Nr. 3268.

Materi'a invetiamentului intuitivu.

La Gratiu a avutu locu o conferintia a invetiatoriloru elementari, in care s'a pertractatu si unu referatu relativu la materi'a invetiamentului intuitivu. Invetiatoriulu Gaar a motivatu urmatoriulu planu:

I. Scól'a.

a) Recuisite de scóla: tabla, creta, burete, tablitia, stilu, hárthia, cerusa, condeiu, péna de arama, péna de gâsca, scatula de pene, negréla, calamariu, linealu, abcdariu, traista.

b) Chil'á scólei:

1. Orientarea in aceea si, conceptele: indrépt'a, instâng'a, inainte, indereptu, susu, diosu.
2. Partile ei: parieti, padimentu, plafondu, usia, feréstra, cuptoriu, bance.

c) Edificiulu scólei:

1. Partea esterna: fundamentu, zidu, pórtá, ferestri, coperisíu, hornu, parafulgeru, scocuri la stresa.
2. Partea interna: tinda, ambitu, odaia, camera, bucataria, trepte, podu, celariu.

II. Cas'a de locuitu.

a) Partile externe si interne: Constructi'a casei.

b) Mobile de casa: mésa, scaunu, lavitia, mîratóre (oglinda), patu, perdé, icóne, orologiu, sofa (canapea). Comparatiuni.

c) Utensilie de mésa si bucataria: fačia de mésa, lingura, cutítu, furcutia, blidu, taiariu, pocalu, carafa, óla, ulcioru, radietóre, sucitoriu.

d) Edificia laterali si de economia (pe scurtu).

e) Famili'a: tata, mama, parinti, frate, sora, fratini, buni (mosi), nepotu, unchiu, metusia, nepóta.

III. Omulu.

a) Corpulu omenescu: capu, trunchiu, membre; sufletu si corpu; conceptele: sanetosu, morbosu, viu, mortu, somnulu. Organele sensuriloru si a vorbirei: ochi, urechi, nasu, gura, piele, peru.

b) Omulu dupa etate si sexu: copilul, baiatu, copila, june, fetióra, barbatu, femeia, betranu.

c) Ocupatiunea omului: maiestru, medicu, apotecariu, negutiatoriu, invetiatoriu, preutu, soldatu, judecatoriu, díleriu, tierénu, servitoriu.

d) Nutrementulu omului:

1. Mancari: pane, supa, carne, rasolu, brânza, untu;

póme: pere, mere, ciresie, nuci, prune, struguri.

2. Beuturi: apa, cafea, tea, lapte, bere, vinu.

e) Vestminte:

1. Pentru baiati si barbati: caputu, pantaloni, pieptariu (vesta), caciula, peleria, cravata, camesia, ciorapi, ciobote.

1. Pentru copile si femei: rochia, siurtia, sialu, naframa, peleria, camesia, ciorapi, calçioni.

f) Deprinderea organeloru vederei si audiului:

1. Deprinderea ochiului pentru cúnósce-rea colórei: albu, negru, verde, rosiu, vènetu, galbinu, brunetu, suru, colori inchise si deschise, conceptele: d'ó colóre, pestritiu, fora colóre.

2. Deprinderea urechiei spre a distinge diferite sunete si tonuri (sunetele deosebite se esplica dupa impregiurari): susu, diosu, forte, móle, lungu, scurtu.

IV. Animale de casa.

a) Cu patru petióre: cane, pisica, calu, asinu, vaca, capra, óe, porcu.

b) Paseri: gaina, porumbu, ratia, gânsca. Comparatiuni.

V. Animale in padúre si in campu.

a) Cu patru petióre: siórece, veveritia, ariciu, cerbu, caprióra, vulpe, lupu.

b) Paseri: vrabia, cîntitia, ronduné, cucu, corbu, poternice, uliu.

VI. Animale inferióre.

Brósca, siopèrla, sierpe, pesci (crapu, sthiuca, aringu), albina, fluture, scarabasiu, musca, paianjinu, racu.

VII. Comun'a.

a) Cetatea: conversare asupra numelui cetății, asupra locuinței școlarilor (strad'a, piat'a), asupra unor biserici și edificii cunoscute; riu, cale ferată, locuitorii cetății.

b) Satulu: însușiri caracteristice și locuitorii.

c) Meseriasi: morariu, paneriu, macelariu, pie-lariu, papucariu, croitoriu, coloritoriu, peleriaru, zidariu, mesariu, lacatariu, ferestrariu, butnariu, rotariu, sielariu, fauru, orologeriu, strugariu etc.

d) Unelte: cutitu, fôrfece, acu, degetariu, secure, ciocanu, sfredelu, cleste, firezu, gilău, lopeta etc. Comparatiuni.

VIII. Gradin'a.

a) Gradin'a in generalu: gradin'a de pomi, de legumi, de flori, stratu, gardu, gradinariu (lucrările lui și uneltele de care are lipsa in gradina, precumu: hirtletiu, grebla, sapa, cosoru, scara).

b) Pomii: peri, meri, ciresi, nuci, pruni.

c) Tufe: agresi, cocala, smeura.

d) Flori de gradina: tulipanu, crinu, rosa.

e) Legumi: linte, bobu, curechiu, salata, radichia, crastaveti.

IX. Câmpulu, livéd'a, padurea.

In generalu; semenaturi de campu: secara, grâu, orzu, ovésu, cartofi, morcovi, trifoiu, inu, érba, flori, arbori (cu frundie late, și cu frundie cá aculu), tufe, fragi, bureti, soiuri de pamentu și pietri; unelte economice (plugu, grapa, secere, cocala, caru.)

X. Tempulu, diu'a și anulu.

Conversare asupra diferitelor fenomene naturale, ocupatiunea ómenilor preste di și preste anu.

Nota. Completarea acestei materii, precumu și alegerea de istorie, poezie, proverbe și gâciturii potrivite se lasa in vói'a invetiatoriului.

Correspondintia.

Spre chiarificare.

Onorate d-le redactoru! In interesulu adevérului me rogu a-mi acordá puçinu spatiu in colónele acestui pretiuitu organu școlasticu, pentru de a convinge pre lectori, cumu-ca celea ce s'au publicatu in Nr. 24 din „Scól'a Romana“ sub numirea de „Sciri școlare“ de catra confratele Teodoru Popu, nu suntu deplinu esacte.

Confratele corespondinte in acelu articulu incunosciintieza pre on. publicu despre o convorbire, ce d-lui a avutu a treia di de Rosalii a. c. cu Ilustritatea. Sa d-lu inspectoru reg. comitatensu de scóle, Szeremley, cu ocasiunea vizitarei scóleloru nóstre centrale capitale din Branu, despre mai multe afaceri școlare, — unde in articolulu seu amintesce, ca „cecalalta clasa (a III) și acumu erá incuiata, și asia nu o putú vedea.“ Suntu pe deplinu convinsu și informatu, ca invetiatoriulu clasei a III, neavendu-si cuartirulu seu cá d-lu Popu in edificiulu scolei, a rogatu mai de multe ori pre coleg'a seu, se primésca chei'a clasei a treia la sene, inca

din anii trecuti; inse d-lu Popu, póte pentru cá se nu aiba incomoditati cu elevii respectivulu invetiatoriu, n'a voitu s'o primésca, și asia coleg'a seu a fostu necesitatu a o incredintia in toti anii — de candu servese la acésta scóla, — unoru școlari de ai sei, alesi cá famuli, și acésta visita s'a intemplat, dupa cumu s'a amintitu, tocmai in o di de serbatóre, pe candu școlarii au avutu ferie, și acést'a fú caus'a, de clas'a a III a fostu incuiata.

Mai departe d-lu corespondinte n'a chiarificatu pe deplinu observarile, ce le-a facutu publice la esamenele de véra din subcomunele branene, tinue in 17 și 18 Maiu a. c., aratandu defectele propunerii din diferitele obiecte. Subscribulu intréba pre calea publicitatii pre fratele T. Popu, ca fost'a elu la esamenulu școlariloru mei din Simonu in 18 Maiu, ca se-si faca observarile sale? Déca n'a fostu: pentru ce n'a eschisu acésta comuna, facundu-si observarile numai la esamenele din comunele acelea, la care a participatu; cáci prin acést'a observare generala a vatematu pe nedreptu, atátu pre locuitorii comunei Simonu și pre autoritatile școlastice, cá pre unii, cari nu știu a-si alege invetiatoriu cualificatu; cátu și pre mine, cá invetiatoriu, care nu mi-asi cunoșce chiamarea mea. Deci rogu pre fratele Popu, cá se-si faca o detoria, aratandu publiculu: de merita și scól'a din acésta comuna și fostulu ei invetiatoriu acestu blamu generalu? cáci nefacundu acést'a, voiu fi silitu a rogá pre rev. d-nu protopopu Iosifu Baracu și pre prea onor. d-nu profesoru Dr. Nicolau Popu din Brasiovu, cari au presidatu la examenulu eleviloru mei, și pre intregu publiculu auditoru, cá se declare publice și in specialu despre examenulu din Simonu. Eu cá invetiatoriu nu credu, ca metodulu meu de propunere se fia asia de gresitu, ca se fi potutu comite acele defecte grosolane enumerate de coleg'a Popu in mentionatul numeru alu acestui diariu sub punctele 1—8.

Ve rogu, d-le redactoru, se fiu escusatu, ca n'am intempinatu pana acumu corespondintia d-lui Popu, de órace candu a aparutu acelu articulu, am fostu conchiamatu la esercitiulu militaru.

Simonu, in 19. Ialiu 1877.

Ilariu Reitu,
invetiatoriu.

Varietati.

(Carti oprite.) Ministrulu ungurescu de culte și instructiune publica a aflatu de bine a oprí intrebuintiarea in scóle a urmatórelor carti și charte: 1. „Istoria Ungariei“, manualu romanu de Meletiu Draghiciu (Temeisiór'a 1874); 2. „A dóu'a carte de lectura și gramatica pentru scólele evangelice“ scrisa in limb'a cehica (Prag'a 1867); 3. „A trei'a carte de lectura și gramatica pentru scólele evangelice“ cu o charta a Austriei (Vien'a 1873); 4. „Istoria regatulu ungaru pentru scólele nationale slovace“ (Chemnitz 1871); 5. „Geografi'a tieriloru de sub corón'a Ungariei“ ma-

nualu romanu de geografia de Demetriu Varna (Sâbiu 1875); 6. „Chart'a Europei de B. Kozenn“ (Vien'a si Brünn la C. Höltzel); in fine 7. „Carte de lectura pentru scólele romane“ de Visarionu Romanu (Sâbiu 1873).

(Multiamita publica). Subscrisulu comitetu administrativu alu „Fundatiunei scólei confessionalu gr.c. din Sieic'a mica“ 'si tiene de sacra detorintia a aduce in numele seu si alu poporului caldurós'a sa multiamita pentru marinimósele oferte, in-curse la „Fundatiunea“ scólei nóstre, si anume:

1. Dela onorab. redactiune a „Predicatoriului Romanu“ si „Cartile Sateanului Romanu“ din Gherl'a pentru sum'a de 12 fl. —
2. M. on. d. Ioanu Munteanu, parochu g.-c. din Agârbiciu, care in calitate de comisariu protopopescu cu ocaziunea tienerii esamenului de véra cu pruncii de scóla donà 1 fl. —
3. D. Johann Draser, cassariulu cassei alodiale din locu si membrulu comitetului politicu comunalu 1 fl. 50

la olalta 14 fl. 50

Primésca deci onorab. redactiune a „Predicatoriului“ si „Cartile Satean. Rom.“ din preuna cu susu numitii d-ni, adunc'a nóstra multiamita pentru marinimósele oferte!

Dèe ceriulu, cá acestu esemplu nobilu si demnu de imitatu se strabata la animele tuturoru iubitoriloru de cultura si inaintare spre a-si sacrificá obolulu loru pentru sublimulu scopu culturalu.

Sieic'a-mica, 19 Augustu 1877.

Comitetulu administrativu:

Florianu Muntenescu, par. g.-c. si pres. comit. adm.	Sivu Comanu, cassaru. Ioanu Campeanu, control. Chirionu Pop'a, m. de incr.
--	---

Locu deschisu *)

Onorate d-le redactoru!

Cu referire la corespondinti'a publicata in „Scóla Romana“ Nr. 29 a. c. sub „Locu deschisu“ in unu stilu atátu de murdaru si in unu tonu asia de rabiatu de faimosulu si furiosulu invetiatoriu si „directore“ (?) d. Teodoru Popu, cá se aretu pe scurtu on. publicu, ca aceea corespondintia este cu totulu nebasata, intentiós'a si reutaciós'a si ca este numai efluxulu ideiloru fixe si scalciiate a multu inchipuitului corespondinte, am onóre a ve rogá cu totu respectulu, d-le redactoru, se binevoiti a dá locu in colónele foiei, ce redigeati, urmatóriele deslusíri:

Curiosulu Teodoru Popu, d-lu invetiatoriu si „directoru“ (elu singuru dice si se inchipuesce ca este directoru) a aretatu caus'a atinsa in corespondinti'a sa la judecatori'a reg. competenta inca prin Decembre 1876, inse fú respinsu — dupa cumu insusi recunósce — „din lips'a obiectivitatiei“, a recuratu la Tabl'a reg. din Têrgu-Muresiului, inse si aci fú respinsu totu din acelu motivu, a cerutu intrevenirea ven. consistoriu

*) Pentru cele publicate sub rubric'a acést'a, redactiunea nu ié asupra-si nici o respundere. R.

gr.-or. in Sâbiu, s'a respinsu pentru incompetencia, a aretatu apoi totu acésta cauza la incl. oficiolatu cottense, la pretur'a competentá, pana in fine si la comitetulu comunalu, inse in tóte locurile fú respinsu, me rogu „din lips'a obiectivitatiei“, ceea ce corespondintele seu din necapacitate seu din preocupare si parere-i smintita nu o a intielesu si n'a voitu a o intielege, cu tóte ca a fostu blamatu de atátea ori. Déca neodichnitulu T. P. ar fi avutu cátu de puşinu dreptu in aretarea sa, securu ca n'ar fi remasu in tóte locurile atátu de blamatu, încátu prin procederea sa a devenitu ridiculu inaintea tuturoru celoru ce cunoscú lucrulu mai deaprópe si nepreocupati.

Vediendu, ca pana unde a ajunsu Teodoru Popu, carele este atátu de nepriceputu si inchipuitu, încátu afirma, ca elu cá persóna privata este scóla, este invetiamentu (póte imitéza pe Napoleonu celu mare, carele inca se esprimá despre sine: „Eu sum statulu“) *) vediendu dîcu, ca pana unde a ajunsu si ca in orbi'a si patim'a sa nu mai voesce a încetá, l'am aretatu la judecatori'a reg. competenta pentru torturare prin aretari nebasate si repetite in un'a si aceea-si cauza, unde la pertractarea din 4 Augustu a. c. st. n. s'a si exprimatú asupra dragalasiului, pacînicului, rabdatoriului si hunului invetiatoriu T. Popu o mulcta banala numai de 40 fl., inse din cauza, ca T. Popu a fostu reprezentatu prin unu plenipotentu, carele convingîndu-se ca cumu stá lucrulu si ca nu mai póte ajutá nemica, a cerutu se concedu se vie incusatulu Popu se-si des-faca insusi caus'a, la care invoidu-me in sperantia, ca Popu 'si va cunósce smint'a si asia se va aplaná lucrulu in calea pacei, pronunsierea definitiva a pedepsei aretate, s'a amenatu pana la rentórcerea incusatului din provincia, cáci acumu este departatu dela resiedintia, cá si odinióra classiculu Horatiu (literatii se imitéza bucurosu).

Asia stá lucrulu, onor. publicu, si fora a me lasá in minuitati, cáci nu aflu cu cale si nu tienu de demnu a-mi perde tempulu cu secaturi, dupa cumu i-ar placé corespondintelui, carele póte totu asteptá acésta. pana va aflá unu individu de calibrulu seu, — fora a me lasá in minuitati, credu ca din cele aretate pana aici ori si cine va sci acumu pretiui si judecá pre rebdatoriulu invetiatoriu Popu.

De altfelu nici nu se póte asteptá o alta portare mai fina, unu temperamentu mai domolu si o procedere mai intielépta dela invetiaturu invetiatoriu Teod. Popu, carele acumu se vede a fi lasatu terenulu pedagogicu si se ocupa seriosu cu studiarea paragrafiiloru, ba dice ca-i si stie; inse totusi se vede, ca §. 493 l. pn. si legea de presa nu o a cetitu inca, o a trecutú cu vederea; acestea se le studieze bine, ca va avé lipsa de ele cátu de curundu, — nu se póte asteptá dîcu mai multu dela corespondintele, cáci póte in urm'a naturelului seu prea increditu si inchipuitu inca de mai multi ani fiindu atacatu de morbu, a devenitu tare debilu si scheletosu si scimu cu totii: „Mens sana in corpore sano.“

D-lu invetiatoriu in locu se resfoiésca cu atát'a zelu si diligentia cartile legiloru, in cari 'lu asecuru, ca nu esista inca acelu §, dupa care ar fi potutu seu ar poté se i-se satisfaca cererei si ideei lui tare scálciata, ar fi mai bine se cugete la unu metodu pedagogicu mai bunu, la o tractare mai potrivita si mai umana a eleviloru, cáci acést'a nu i-ar fi de prisosu, ba tocma i lipsesce si-i este necesaru póte mai multu

*) Ludovicu XIV.

că ori si carui invetiatoriu, si se nu procéda cu scolarii, că si in urmatoriulu casu:

Unu scolaru pe la finea lui Iuniu a. c. jocându-se cu o pasere, s'a intemplat de i-a moritu; in a dóua dí invetiatoriu Popu a auditu acést'a, ié pe scolaru de scurtu, 'lu face se aduca in scóla paserea mórtá, pe carea de siguru se va fi aretatu procesulu de putrediuene, 'lu osandesce se stea in genunchi cu paserea mórtá in — gura, mai ántáiu in scóla, apoi 'lu scóte si afara si-lu preamba cu paserea mórtá in gura si prin curtea scólei spre risulu celoru lalti scolari si a mai multoru locuitori, cari se aflau de fačia. Frumusu metodu are d-lu invetiatoriu, de candu se ocupa cu procesele si denunciarile, uitandu-si de carier'a si positiunea sa.

„Auditi adi in secululu luminiloru si alu progresulu, ca ce feliu de lumina se latiesce“ dupa Popu Teodoru.

Incátu atinge badaranele intrebari ale „directorelui T. Popu“, ce le despretiuescu cá pe unele nedemne pentru unu invetiatoriu, cu atât'a mai puçinu pentru unu domnu dísu „directore“, dechiaru ca i voiu respunde inaintea forului judicialu competentu, unde va avé se-si dée séma pentru acestea murdarii si denunciaru, ce si-lea permisu fora nici o reserva si inea in cale jurnalistica.

Me intorcu acumu catra d-ta, d-le Popu, si-ti spunu simplu, ca nu te tienu de demnu a schimbá cu d-ta vorbe multe in publicu, cáci sciu ca n'am cu cine; te asiguru inse, ca prin corespondinti'a d-tale nu ti-ai pusu pe ranele cauzate unu balsamu si o medicina nici pe de parte deplinu vindecatóre, dupa cumu ai presupu destulu de usioru, ci din contra insuti ti-ai datu o lovitura destulu de puternica si sguduitóre, cá se te faca a tremurá si suferi reu de efectulu ei.

Cu acestea incheiu si dechiaru, ca in asta cauza nu me voiu mai demite la nici unu respunsu; cáci déca T. Popu nu se genéza nici de publicu si are si tempu a se ocupá cu atari murdarii si nerodii, eu apoi me genezu si am alte afaceri cu multu mai serióse si barbatesci, cari nu'mi concedu a schimbá multe vorbe zadarnice cu densulu, cáci dupa cátu lu cunosecu, n'ai cu cine vorbi, nu voesce se intieléga ce dicu si altii si din ideile sale fixe, desí scálciate, nu-lu póte scóte nimeni, 'mi voiu trage socóta cu dñsulu in cale competentá, asia incátu cátu va traí se nu mai indrasnéscá a se atinge de nimeni.

Infine 'mi esprimu dorinti'a, domnule redactu, ca pe venitoriu nu veti mai concede, cá „Scól'a Romana“ carea credu ca are o misiune científica démna de numele seu, nu veti mai concede, dicu, se se mai infectioneze cu atari cangrene, cá cumu este si corespondinti'a pretinsulu d. „directore“ Popu, cari dau esemplu uritu si potu aruncá sementie rele in publiculu romanu.*)

Cu acestea remanu cu dosebitu respectu

Branu in 9 Augustu 1877.

Ioanu Turcu.

*) D-lu Turcu nu ne lasa incaí pre noi in pace, ci ne sílesce a vorbi. Fia! Primindu corespondinti'a d-lui Teodoru Popu si cetindu-o de repetite ori, ni-amu dísu in fine: „Popu este unulu din invetiatorii nostri mai buni, zelosu si activu preste mesura, conduce scól'a din Branu de unu deceniu aprópe, in tempulu acést'a a locuitu in edificulu scólei impreuna cu mai multí pretori de-arondulu — in pace, celu puçinu nu s'a auditu se fi avutu cu ei unu cuventu leganatu. Acumu vine d-lu Turcu si — nomen omen — e gata cu pacea. Se póte, cá portarea d-lui Turcu fačia de d-lu Popu se nu lovésca in paragrafi legii, in totu casulu inse ea lovesce in autoritatea invetiatoriulu, — si acést'a nu se cade.“ Din acestu motivu amu publicatu co-

Concursu.

[10] 1—3

In urm'a decissiunei vener. consistoriu din Caransebesiu ddtó 28 Iuliu a. c. st v. se escrie concursu pentru unu invetiatoriu ordinariu si unu adiunctu la scól'a superióra tractuala de caracteru confessionalu din Bosovicu, — invetiatoriu ordinariu cu salariu anualu de 600 fl. si 100 fl. pentru cuartiru, celu adiunctu cu unu salariu anualu de 500 fl. si 50 fl. pentru cuartiru.

Doritorii de a competá la postulu ordinariu au a documentá:

1. Ca suntu Romani gr.-reser.

2. Ca au absolvatu gimnasiulu seu scól'a reala superióra cu succesu bunu.

3. Ca au ascultatu cursulu pedagogicu si au depusu examenulu de cualificatiune cu succesu bunu din sciintiele naturali, matematice si desemnu, cari studii va avé ale propune.

4. Ca au avutu o purtare morala buna.

Doritorii de a competá la postulu de adiunctu au a documentá:

1. Ca suntu Romani gr.-reser.

2. Ca au absolvatu celu puçinu gimnasiulu infer. cu succesu bunu.

3. Ca au ascultatu cursulu pedagogicu si au depusu cu succesu bunu examenulu de calificatiune seu in lips'a acestuia se documenteze o praxa mai indelungata pre terenulu scolaru, obligandu-se a depune acestu esamenu in terminu de unu anu.

Dela competenti se recere pre langa limb'a romana si cunoscinti'a perfecta a limbei magiare si germane

Petitionile astfelu instruite suntu a se adresá catra presiedintele comitetulu scolaru gr.-or domnului **Petru Pislea** in Bosovicu, ctulu Severinului, pana in **25 Augustu a. c. st. v.**

Bosovicu 2 Augustu st. v. 1877.

Petru Pislea,
presiedinte

Nicolau Brinzeiu,
notariu.

respondinti'a d-lui Popu. Respunsulu d-lui Turcu adeveresce presupunerile nóstre. Nu este epitetu, pre care d-lu T. se nulu arunce in capulu d-lui P: faimosu, furiosu, scalciatu, inchipuitu, curiosu, neodichnitu, dragalasiu, invetiatu, badaranu etc.; i imputa, ca se numesce „directoru“ si ca a mersu pe ferie acasa; i imputa chiar, ca este „debilu si scheletosu“, pre candu se scie, ca nici comediele nu se atingu de defecte naturale. Dupa d-lu T. d-lu P. este absolutu incapace de invetiatoriu, pre candu suprem'a autoritate scolastica l'a denumitu si pentru anulu acést'a de conducatoriu alu unui cursu suplementariu. — Cá cererile d-lui P. au fostu respinse „din lipsa de obiectivitate“, dovedesce numai atáta, ca d-lu T. cá iuristu a sciutu a se mantiné intre marginele „legalitatii“; inse legalitatea si dreptatea suntu dóue. Noi inse vomu aperá totu de-auna drepturile si autoritatea invetiatoriloru, si ori candu unu invetiatoriu ar fi necesitatu a se plange in contra asupririloru, sicanelor si nedreptatiriloru, ce i-se facu, „Scól'a Romana“ i-va fi totu de-auna deschisa. Ar fi tristu, candu unu invetiatoriu nu ar poté „nici chiar a se plange.“ Intielegemu, cá unu tieranu nepreceptatu, o servitóre prósta se nu stimeze, se insulte chiar pre unu invetiatoriu, cáci „atáta li e mintea“; dar unu dirigatoriulu inteligentu, — amu fi crediutu, ca nu este capace de asia ceva. R.